

Tomi Martinjak

Zagovornik – glas otroka

Prispevek iz prakse

*Tomi Martinjak, Mladinski dom Jarše, Jarška cesta 44, SI-1000 Ljubljana, Slovenija;
e-naslov: tomi@mdj.si*

Zagovorništvo otrok je v Sloveniji še zelo mlado – čeprav ga v tujini izvajajo že dlje časa –, zato se zagovorniki pri nas srečujemo s številnimi težavami neprepoznavnosti in nepoznavanja zagovorniškega dela, največkrat pri institucijah, ki bi ga morale najbolje poznati in biti seznanjene z novostmi na tem področju. V Sloveniji se trenutno izobražuje tretja generacija zagovornikov, ki se bo po opravljenih izobraževanjih in izpitu pridružila preostalim zagovornikom pri »prevajanju« glasu otroka ljudem in institucijam, ki ga ne slišijo ali nočejo slišati.

Po slovenski Ustavi uživajo otroci posebno varstvo in skrb, kar državo obvezuje, da z ustreznimi ukrepi zagotovi uveljavitev njihovih pravic. Po Konvenciji ZN o otrokovih pravicah (KOP) in Evropski konvenciji o uresničevanju otrokovih pravic mora država v ospredje postopkov, ki zadevajo otroka:

- postaviti njegov interes,
- otroka upoštevati, obravnavati kot samostojnega nosilca pravic in s tem
- okrepiti njegov položaj v postopku (Jenkole 2006, str. 35).

Trditev, da so otroci tudi ljudje z vsemi človekovimi pravicami in še posebej s svojimi pravicami, določenimi s Konvencijo o otrokovih pravicah (KOP), je nerealna in nepopolna, dokler je zagotavljanje teh pravic odvisno od dobre volje odraslih. Spremeniti je torej treba odnos do otrok. Otroci niso lastnina staršev ali drugih odraslih in pasivni sprejemniki njihovega vpliva in odločanja, temveč osebe z lastnimi pravicami, videnjem problema in potrebami. Prevečkrat se ob obravnavanju pobud srečujemo s tisko in nemočjo otrok, ko skušajo povedati svoje mnenje, a njihovi glasovi niso slišani ali niso slišani dovolj zgodaj, ko imajo še svoje mnenje. Iz prakse nam je namreč dobro znano, kako nekateri za otroka pomembni odrasli, sklicujoč se na korist otroka, uporabljajo različne načine za spreminjanje otrokovega mnenja. To je zlasti razvidno v primerih, ko so interesi otroka in staršev v navzkrižju in ko starši ne znajo ali ne morejo ustrezno skrbeti za otroka (manipuliranje z otrokom med odločanjem, kateremu od staršev bo otrok zaupan; neutemeljeno preprečevanje osebnih stikov otroka s staršem, s katerim ne živi; v primerih nasilja v družini, spolne zlorabe, neurejenih družinskih odnosov,

osebnih težav staršev ali enega od njiju, oddaje otroka v zavod ali rejniško družino ipd.) (prav tam, str. 35–36).

V teh in podobnih primerih opazamo, da otrok med iskanjem različnih možnosti za odločanje v njegovo korist dobi premalo ali skoraj nič ustreznih informacij; ne vključi se ga v reševanje problema in ne upošteva se drugačnosti njegovega čutenja in dojemanja stvarnosti. To se dogaja, kljub temu da je v 12. členu KOP otroku zagotovljena pravica do lastnega mnenja in je določena obveza odraslim, da to mnenje jemljemo resno v vsem, kar jih zadeva. Seveda mora biti to načelo podrejeno upoštevanju *otrokovega najboljšega interesa*, vendar žal vemo, da je ta pojem še nedorečen in pogosto zlorabljen, še zlasti zato, ker se otrok še vedno obravnava zgolj kot objekt varstva in zaščite, ki še ne ve, kaj je dobro zanj. Ob tem se pozablja, da je treba poleg pravice do zaščite in varnosti, ki sta samoumevni, upoštevati avtonomijo oziroma pravico otroka do lastnega izbora – da je treba izhajati iz otroka samega in njegovega polnopravnega statusa. Pravni položaj otroka naj bi bil torej načeloma enak položaju drugih subjektov, različen pa le toliko, kolikor gre za upoštevanje njegovih osebnih sposobnosti in zmožnosti. Načelo enakosti zahteva, da se mu v primerih, ko ga starši ne znajo ali ne zmorejo ustrezno zastopati, kot šibkejši stranki v postopkih zagotovi sodelovanje ob pomoči zagovornika (in to v vseh postopkih, ki ga zadevajo) in se ga tudi v praksi postavi v vlogo subjekta. Kot samostojni subjekt naj bi bil tako upravičen do posebne pomoči ne samo v razmerju starši – otrok (v primeru kolizije med starši in otroki), ampak tudi v razmerju starši – otrok – država. Zato je treba za krepitev otrokovega položaja v postopkih nujno narediti korak naprej. Zagovorništvo naj bi pomagalo otrokom, da aktivno sodelujejo v zadevah, ki jih zadevajo, in jih hkrati ščitilo pred zlorabami in slabo prakso (prav tam, str. 37).

Kaj je otroško zagovorništvo

V paternalizmu države, ki ga v zvezi z otroki najpogosteje poseebljajo vzgojitelji, učitelji, socialni delavci, policija, tožilstvo, sodišča za mladoletnike, zdaj tudi družinska sodišča itd., otrokov zagovornik vedno vidi otrokove koristi, ne zaupa državi, da resnično zastopa interese otroka, in v odločitvah države skozi njene institucije pogosto lahko vidi zmedo, nasprotujoče si interese, neskladne, nezdržljive interese države in otroka itd. Zato je naloga zagovornika, da državo v sodelovanju z njenimi institucijami z obzirno, diskretno močjo prisili k preudarnim razsodbam ali odločitvam. Zagovorništvo se razlikuje od podpore, ki jo otroku ponuja konkretna služba. Službe imajo določena pravila ali ustaljeno prakso, zagovorništvo pa išče nove poti in je napredujoči proces. Prioriteta zagovorništva so otrokove potrebe ali potrebe družine in zagovornik si s svojo odločno voljo prizadeva, da se jih prizna in udejanji. Zagovorniku je otrok prvi in najpomembnejši, medtem ko je predstavnik drugih služb v nasprotju z njim vpleten v celosten problem, ki zadeva otroka, družino, širšo družino itd., in je najpogosteje razpet med potrebami različnih strank (Bašič in Frangež 2006, str. 101).

Zagovornik naj bi kot glas otroka:

- zagotavljal neodvisnost in zaupnost;
- nudil pomoč le tistim otrokom, ki to želijo, in pri tistih korakih, pri katerih ga potrebujejo;
- gradil sodelovanje z otrokom na odnosu, in ne na principu »vedeti in znati«;
- nudil otroku vse pomembne informacije, ga podpiral v njegovem sprejemanju, predpostavljajanju in razumevanju le-teh;
- zastopal resnično mnenje otroka;
- nikoli ne delal sklepov o tem, koliko je otrok sposoben oblikovati svoje mnenje, poglede, mišljenje, ampak bi odkrival njegova občutja;
- bil v bližini, pripravljen, ko ga otrok potrebuje, in mu dajal možnost izbire;
- preprečeval sprejemanje odločitev za otroka ali namesto njega itd. (Jenkole 2006, str. 38).

Zagovorništvo je zato v svojih začetkih lahko uspešnejše, če se usmeri na uveljavljanje zadovoljevanja potrebe otroka, za katero se lahko trdi, da je potreba vseh otrok ali večjega števila oziroma skupine le-teh (npr. pravica otrok do njihove izražene potrebe, želje, mnenja). Zagovorništvo otrok je lahko usmerjeno tudi v institucionalne primanjkljaje, ki ne (ali slabše) zadovoljujejo otrokovih interesov ali interesov njihovih družin tako v zvezi s sistemskimi potrebami kot njihovimi individualnimi potrebami. Izkušnje kažejo, da otrok vse bolj potrebuje zaščito ter s tem tudi pomoč in podporo osebe, ki ga lahko ščiti pri uveljavljanju njegovih potreb in pravic. Otrok ne potrebuje samo zaščite pred tistim, ki ga je ogrožal – potrebuje jo tudi za to, da je prepoznan kot ogrožen, in v vseh postopkih za svojo zaščito. Potrebuje lahko tudi zaščito pred usmerjenostjo ukrepov zgolj v zaščito staršev, ne glede na to, ali gre za starša, ki je otroka ogrožal, ali za starša, ki ga ni zlorabljal; potrebuje jo tudi zaradi pogostega navzkrižja interesov med njim, starši, širšo družino, rejniki in posvojitelji, pa tudi pred uradnimi institucijami, službami in različnimi ustanovami. Zagovorništvo otrok je seveda vedno lahko tudi dopolnjevanje ali ob danih pogojih nadomeščanje staršev – v otrokovo korist (Bašič in Frangež 2006, str. 102).

Primer zagovorništva 12-letnega dečka

V nadaljevanju opisani primer je trajal 6 mesecev, naloge pa so bile v tem času zelo različne in vnaprej neznane. Zagovorniki se pri svojem delu srečujemo z različnimi področji in težavami, ki so povezane s problematiko posameznega primera. Primeri, dinamika in problemi se popolnoma razlikujejo med sabo, vseeno pa lahko povlečemo nekaj vzporednic med večino primerov, in sicer je največ primerov, ko se otroci znajdejo v stiski v času ločitvenih postopkov, zaradi navzkrižnih interesov staršev in v primerih fizičnega ali spolnega nasilja oziroma zlorab.

V tem primeru se je deček, ki ga bom (zaradi zaščite identitete) imenoval Žan, znašel v stiski in je potreboval neodvisnega človeka, ki ni bil vpleten v njegovo

preteklost in družinske odnose ter je bil pripravljen dečka sprejeti takšnega, kot je, brez sodbe in predsodkov o pravilnosti njegovih postopkov in vedenja. Zagovornik se mora osredotočiti samo na otroka in na njegove težave ter jih pomagati rešiti in obenem z dovoljenjem otroka zastopati njegove interese pred ljudmi, ki odločajo o njegovi sedanjosti in prihodnosti. Zagovornik je torej nekakšen glasen, okrepljen glas otroka, ki ga odrasli brez prevodnika (zagovornika) ne bi želeli ali preprosto ne bi slišali zaradi več razlogov, ki pa na tem mestu niso pomembni. Za zagovornika je pomemben samo otrok in njegovo mišljenje, želje in stiske na eni ter zaupnost na drugi strani; slednja se vzpostavi med njim in otrokom. Zagovornik lahko pove in zastopa samo tiste interese in mnenja, za katere je od otroka dobil dovoljenje, da jih prenese naprej. To zaupanje se s strani zagovornika lahko prekrši samo v primeru, ko bi zaupane stvari lahko preprečile poškodbe ali zlorabo otroka, kar je zagovornik zakonsko dolžan sporočiti primernim organom. Največja razlika med zagovornikom in drugimi uradnimi osebami v postopkih je, da ima zagovornik na voljo neomejeno količino časa za otroka in si ga odreja sam, skupaj z otrokom. Prav tako v večini primerov otrok in zagovornik ohranita stike tudi po končanih postopkih in rešitvi situacij, zaradi katerih je bil postavljen zagovornik, saj se med njima razvije zaupen odnos in se otrok lahko na zagovornika obrne tudi zaradi vsakodnevnih vprašanj.

Če se vrnem na primer:

Deček je bil deležen dolgotrajnega trpinčenja in fizičnega nasilja očeta. Dečkova mati je vložila kazensko ovadbo proti očetu, sama pa je bila z otrokom primorana oditi v varno hišo. Sodišče je izdalo odredbo o prepovedi približevanja očeta materi, ki je bila ta čas v varni hiši, z Žanom pa je oče še vedno imel stike in ga je, kot mu je bilo pozneje dokazano, psihično in fizično trpinčil še naprej. Pozneje je sodišče očetu prepovedalo stike tudi z Žanom, ki je bil medtem nameščen v enem od mladinskih domov. Ker je mati na sodišče vložila tudi zahtevek za razvezni postopek, je vzgojiteljica v mladinskem domu predlagala zagovornika otroka, ki bi le-temu pomagal v postopkih, ki bodo sledili.

Žan se je o teh stvareh zelo težko pogovarjal z vzgojitelji v domu in je pogovore odklanjal.

Oče in mati sta vršila pritisk na Žana, saj naj bi se v razveznem postopku odločalo tudi o skrbništvu. Vzgojiteljica je povedala, da ima Žan veliko potrebo po prisotnosti moškega lika, zato so mu tudi dodelili moškega zagovornika.

Naloga zagovornika je bila, da sčasoma pridobi njegovo zaupanje, da bi se potem pogovarjala o preteklih dogodkih v zvezi z očetom, trpinčenjem, nasilništvom in ostalim. Prav tako je bila naloga zagovornika, da otroka pripravi na nadaljnje postopke in mu jih razloži ter tudi prisostvuje na morebitnih zaslišanjih in postopkih, ki sledijo razveznemu postopku. Ključno je bilo, da Žanu seveda pomaga v tem času.

Žan je bil na prvem srečanju zelo zgovoren in jasno naklonjen zagovorništvu, opazilo se je, da ga je vzgojiteljica seznanila z vlogo zagovornika. Pogovor z njim je potekal zelo sproščeno. Prvo srečanje je bilo namenjeno zgolj spoznavanju in nastajanju zaupanja med zagovornikom in otrokom. Naslednje srečanje je sledilo čez en teden.

Na drugem srečanju sva z Žanom odšla v slaščiarno, kjer sva se pogovarjala o njegovih hobijih in šele proti koncu pogovora, po kakšni uri, o težavah doma in v preteklosti.

Žan je povedal, da so do njegovega 8-ega leta vsi skupaj živeli v babičini hiši. Spominja se, da so se pri približno 8-ih letih začele težave in prepiri z očetom, ki se je najbolj prepiral z materjo in posledično tudi z njim. Veliko je bilo fizičnega nasilja in zmerjanja.

Pri 8-ih letih sta se potem z materjo preselila stran od očeta, a sta pri njegovih 9-ih letih prišla nazaj. Z materjo sta se 5-krat preselila stran od očeta, dokler na koncu nista dokončno odšla stran in v varno hišo.

Med tednom je svoje dneve preživeljal v mladinskem domu, kjer je bil zadovoljen, za konce tedna pa je odhajal k materi, ki si je našla začasno stanovanje v okolici Ljubljane.

Žan je povedal, da je oče pogosto kričal nanj, mu grozil in ga močno vlekel za ušesa, ga pretepal z dlanjo in kuhalnico, dokler je ni zlomil, potem pa je vzel palico ali kar koli mu je prišlo pod roko. Tako ga je kaznoval zaradi različnih razlogov, kot je na primer nepospravljena postelja ali nenarejena domača naloga, včasih pa tudi brez povoda, saj je bil pijan. Najhuje je bilo, ko matere ni bilo doma, saj ga takrat ni mogel nihče zaščititi. Včasih ga je mati hotela zavarovati pred tepežem, vendar jo je oče na silo vrgel ven iz prostora in zaprl vrata ter ji rekel, da bo pretepel še njo, če pride noter; včasih jo tudi je. Prav tako je bilo z babico, ki jo je zmerjal z grdimi besedami in ji grozil.

Glede odnosa med materjo in očetom je povedal, da mu je bilo najhuje, ko je gledal, kako oče pretepa mater, on pa ni bil dovolj močan, da bi jo branil. Oče ji je grozil, da jo bo ubil. Odrival jo je, jo metal v steno in pretepal, prav tako pa sta se vsak dan prepirala in kričala drug na drugega.

Z Žanom in njegovo materjo smo se skupaj sestali na tretjem srečanju, ki je potekalo v mladinskem domu. Srečanje smo namenili spoznavanju družinske problematike in razjasnitvi prihajajočih kazenskih in ločitvenih postopkov, v katerih je bil udeležen tudi Žan.

Žan je povedal, da si tudi on želi nazaj k materi, da sicer ni nič narobe z mladinskim domom in vzgojitelji ter z vsemi, ampak si vseeno želi biti pri njej. Kot je rekel, si z očetom ni želel stikov in je želel, da to jasno povem na sodišču in na centru za socialno delo, ko bomo imeli postopek poravnave. Povedal je, da se je očeta bal in da če ga bodo prisilili, da vidi očeta, ne bo prišel, razen če bo tam še nekdo za »varnost«.

Nato smo imeli na centru za socialno delo obravnavo v zvezi s poravnalnim postopkom med očetom in materjo.

Na center sem prišel brez uradnega vabila, vendar je socialni delavec poznal zagovorništvo, tako da sva se pred postopkom poravnave dogovorila o svojih vlogah. Sodelovanje se je izkazalo za zelo uspešno.

Na poravnalnem sestanku smo sklenili dogovor med materjo in očetom; pri tem je zame pomembna le točka, ko sem povedal glas Žana, podal njegovo zahtevo ter razložil, zakaj je to pomembno zanj, tako da se je oče strinjal in pristal na srečanja pod strokovnim nadzorom.

Dan po poravnalnem postopku sem se z Žanom sestal v mladinskem domu, kjer sva se pogovarjala o doseženih dogovorih na centru za socialno delo. Žanu sem pojasnil, kaj smo se dogovorili in da bomo storili vse, da ga obvarujemo pred ponovnim nasiljem. Žan se je strinjal s stiki pod nadzorom.

Naslednjič sva se z Žanom sestala na igrišču in govorila o njegovi prihodnosti ter prihajajočem postopku razveze pred sodiščem, saj je sodnica povabila Žana na pogovor pred glavno obravnavo. Z Žanom sva govorila o tem, kaj približno ga bo sodnica spraševala in kako bo to potekalo. Poleg tega sem mu povedal, kakšna je moja vloga pred sodnico in da lahko jaz povem vse, kar mi je povedal on, če sam zaradi katerega koli razloga ne bo zmožeg govoriti. Sklenila sva dogovor o tem, kaj lahko povem in česa ne. Žan mi je dal dovoljenje, da lahko povem vse.

Drugi del srečanja sem namenil spoznavanju, kako si Žan predstavlja svoje življenje v prihodnosti.

Moja zadnja uradna vloga je bila na sodišču, kjer sem bil vabljen kot Žanov zagovornik. Obravnava je bila razpisana zaradi dodelitve otrok, določitve višine preživnine, razveznega postopka in določitve stikov.

Kot priča sem nastopil pred sodnico in ji prenesel »Žanov glas«, ki ga je tudi upoštevala. Povedal sem, kar sva se z Žanom dogovorila, in sicer: da si želi vsak drug vikend preživeti pri očetu, če pa bo kar koli narobe, bi rad, da ima pravico, da gre k materi. S tem se je uradni postopek in moje delo zagovornika končalo. Pred tem je sodnica želela slišati še nekaj podatkov v zvezi s primerom in zgodovino Žana, ki sem ji jih tudi podal.

Tako sem uradno zaključil primer, seveda pa sem se z Žanom še nekajkrat srečal in se z njim pogovarjal o vsakodnevnih zadevah.

Kdo je lahko zagovornik?

Zagovornik je tu zato, ker verjame, da otrok potrebuje zaščito. Ni otrokova zaupna oseba, toda le-ta mu resnično lahko zaupa. Otrok mora vedeti, da ima pravico, da se zanj, za njegove potrebe in koristi, njegovo dobrobit zavzema oseba, ki to želi početi, to vlogo opravlja s srcem in resnično verjame v njegove pravice; obenem pa mora biti to oseba, ki ji lahko zaupa in verjame, da ne bo odstopala od zahtev za uveljavljanje njegovih največjih koristi, in pri kateri oz. v sodelovanju s katero bo imel možnost iskreno pojasniti lastno videnje svojih potreb in želja. Z zagovornikom bo lahko našel tudi pot k udejanjanju življenja, ki ga lahko upravičeno pričakuje, ne glede na pretekle dogodke. Zagovorništvo otrok je torej najprej stvar osebnostnih odlik posameznika, njegove vere, prizadevanj in zavzetosti. Zagovornik lahko prihaja iz različnih vrst poklicev, kot so socialni delavec, pravnik, psiholog, psihiater, zdravnik, lahko pa so to tudi zavzeti in pomembni državljani različnih strok, ki želijo sodelovati pri udejanjanju največjih koristi za otroka. Pomembno je, da tak posameznik razume bistvo poslanstva zagovorništva in si za izvajanje tega poslanstva pridobi ustrezno znanje in veščine (prav tam, str. 103).

Razlika med pooblaščenecem in zagovornikom

Zelo jasno je treba razlikovati med odvetništvom ali pooblaščenstvom za otroke od države in zagovorništvom. Seveda se zavzemamo, da bi otrok v vseh uradnih postopkih, naj bo to upravni, civilnopravni, policijski, predkazenski, kazenski itd., dobil svojega odvetnika. Toda ne glede na to bo vedno potreboval tudi zagovornika. Odvetnik je usmerjen v pravo, zagovornik pa v otrokove pravice. Narava dela zagovornika otroka zahteva njegovo neodvisnost, institucionalizirani zagovorniki pa niso in ne zmorejo biti neodvisni zagovorniki (prav tam, str. 103).

Zakon o kazenskem postopku (ZKP) v svojem 65. členu sicer ponuja pooblaščenca iz vrst odvetnikov, ki zastopajo mladoletne osebe v kazenskih postopkih, skrbijo za njihove pravice in interese ter uveljavljajo premoženjskopravni zahtevek. A vseeno se pogosto zgodi, da so otroci in mladoletniki, ki jih ti pooblaščenca sprejmejo v obravnavo, že drugačni, spremenjeni, zmanipulirani ali prestrašeni zaradi vpliva tistih, ki so jim najbližji in so pogosto tudi storilci številnih kaznivih dejanj prav v njihovo škodo. Zato je torej potrebna koordinacija med zagovornikom – glasom otroka, ki seže v predkazenski postopek, in pooblaščenecem, ki nastopi z njegovo uvedbo (Nussdorfer 2006, str. 87).

Največja razlika med zagovornikom otroka in pooblaščenecem je v odnosu in poznavanju otrokovih čustev, potreb, mnenja in želja ter v času imenovanja. Pooblaščenec je imenovan otroku samo med določenim postopkom, zagovornik pa je imenovan pred začetkom postopkov in je z otrokom v vseh postopkih. Za doseg največje koristi otroka bi bilo nujno potrebno sodelovanje pooblaščenca in zagovornika, saj otrok potrebuje osebo, ki ga bo spremljala v vseh postopkih; mandat te osebe je torej bistveno daljši in »širši«, kot so sedanje naloge pooblaščenca otroka v kazenskem postopku. Pravno pomoč nedvomno najustreznejše zagotavljajo odvetniki, vendar otrok potrebuje tudi osebo, ki ne obvlada le prava, ampak ji zaupa in mu je sposobna ponuditi ustrezno psihično pomoč pri premagovanju travm, povzročenih tako s kaznivim dejanjem kot z različnim pravnimi postopki. Pri tem je ključno, da je to v vseh pravnih postopkih ista oseba, saj bo le tako zagotovljena ustrezna psihična podpora otroku. Pooblaščenec otroka oz. žrtve kaznivega dejanja je nedvomno dobra rešitev, vendar otrok potrebuje več (Filipčič 2006, str. 81).

Nasprotje interesov

Pravni postopki, v katerih so udeleženi tudi otroci, so upravni (večinoma na centrih za socialno delo), kazenski (otrok kot žrtev kaznivega dejanja, mladoletnik kot storilec kaznivega dejanja) in civilni (razvezni postopki). Vsi organi, ki vodijo te postopke, morajo po KOP upoštevati otrokove koristi in jim dati prednost pred drugimi. Zato je umestno vprašanje, zakaj otrok sploh potrebuje svojega zastopnika – zagovornika njegovih interesov, če morajo zanj skrbeti že državni organi. Razlog je predvsem ta, da morajo organi, ki vodijo postopek, prepoznati otrokove koristi (kar zahteva posebno znanje) in jih soočiti z interesi drugih udeležencev v postopku, ti drugi udeleženci pa so praviloma glasnejši in imajo več moči kot otrok.

Le-ta se sam ne znajde v zapletenih formaliziranih postopkih in pogosto ne more ali ne zna sam izraziti svojega mnenja. V civilnih postopkih (najpogosteje v okviru družinskega prava) si pogosto stojijo nasproti interesi otroka in staršev in v teh postopkih je nasprotje interesov izrazito in za otroka silno travmatično. Otroci v kazenskih postopkih, v katerih so udeleženi kot žrtve (torej ključne priče), potrebujejo še posebno skrb. Kaznivo dejanje je namreč zanje travmatičen dogodek s pogosto dolgotrajnimi posledicami (primarna viktimizacija), sam kazenski postopek pa na jih pušča še nove posledice (sekundarna viktimizacija). V teh postopkih so otroci dokazno sredstvo, s katerim skuša država doseči osnovni cilj kazenskega postopka – ugotoviti storitev kaznivega dejanja in njegovega storilca kaznovati. Država se mora zavedati, da lahko za dosego tega cilja otroku povzroči veliko travm, včasih celo večje, kot je bila sama viktimizacija, in mora torej v postopek uvesti mehanizme za zmanjšanje sekundarne viktimizacije. Ne samo, da kazenski postopek ne pomaga otroku reševati posledic kaznivega dejanja, katerega žrtev je bil, ampak mu povzroča nove psihične obremenitve (prav tam, str. 75).

Za otroka je vsekakor najkoristneje, da je čim manj izpostavljen ponavljajočim se pritiskom in vprašanjem v določenih situacijah in postopkih, ki so zanj stresne in celo travmatične, zlasti če mu ta vprašanja postavljajo uradne osebe, ki jih ne pozna in jim tudi ne more zaupati. Zaradi tega je dolžnost zagovornika najti rešitev, ki bo otroka obvarovala pred uveljavljanjem oziroma vsiljevanjem nasprotujočih si interesov staršev.

Literatura in viri

- Bašič, K. in Frangež, D. (2006). Razumevanje in cilji zagovorništva otrok. V: M. Jenkole, N. Kuzmič, M. Markizeti in J. Turk (ur.). *Zagovornik – glas otroka*. Ljubljana: Varuh človekovih pravic RS, str. 95–104.
- Filipčič, K. (2006). Zagovorništvo otrok v kazenskem postopku. V: M. Jenkole, N. Kuzmič, M. Markizeti in J. Turk (ur.). *Zagovornik – glas otroka*. Ljubljana: Varuh človekovih pravic RS, str. 79–83.
- Jenkole, M. (2006). Zagovorništvo otrok in mladostnikov – to je naša obveza, in ne dobra volja! V: M. Jenkole, N. Kuzmič, M. Markizeti in J. Turk (ur.). *Zagovornik – glas otroka*. Ljubljana: Varuh človekovih pravic RS.
- Konvencija o otrokovih pravicah*. (2002). Ljubljana: Slovenski odbor za Unicef.
- Nussdorfer, V. (2006). Prispevek na temo zagovorništva otrok in mladostnikov. V: M. Jenkole, N. Kuzmič, M. Markizeti in J. Turk (ur.). *Zagovornik – glas otroka*. Ljubljana: Varuh človekovih pravic RS.